

становлення демократичного державно-правового режиму, потребують довготривалого осмислення, вивчення та дослідження.

Список використаних джерел

1. Теорія держави та права : навч. посіб. / Є. В. Білозьоров та ін. / За заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
2. Лисенков С. Л. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. Київ. 2006. 355 с.
3. Молдован В. В., Чулінда Л. І. Правознавство : навч. посіб. Київ, 2010. 184 с.
4. Словник української мови: в 11 томах. Том 10. Київ. 1979. С. 571.
5. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

*Білозьоров Євген Вікторович,
заступник директора
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Актуальність теми дослідження визначається, передусім, особливостями сучасного стану юридичної науки, яка в умовах загострення низки глобальних проблем опинилася перед потребою переосмислення методологічних проблем становлення та розвитку держави і права.

Сучасна юридична наука пропонує нове вирішення цих питань на засадах діяльнісної концепції, що має на меті пізнати право та державу на принципово новому рівні. У цьому контексті актуалізується діяльнісний підхід у методології юриспруденції як своєрідна спроба переосмислення кризи класичної методології.

Динамічні зміни, які відбуваються у сучасному житті, переорієнтація українського суспільства на загальнолюдські цінності зумовлюють, у свою чергу, переосмислення багатьох явищ суспільно-правового життя. Право, як важливий феномен суспільної реальності, впливає на усі сфери життєдіяльності людини, визначає спрямованість державної політики, відображає правовий статус людини, ступінь її залучення до правової сфери суспільства. Саме тому, від розуміння права, його ролі і значимості не тільки як регулятора суспільних відносин, але як важливого та невід'ємного атрибуту людської діяльності, що виконує «людинотворчу» функцію, сприяє самореалізації особистості, створює

для неї реальні умови бути «правовою особою», залежить ефективність правової політики сучасної держави.

Усвідомлення правознавцями питань щодо праворозуміння стали наслідком інтенсивних спроб пошуку вирішення проблеми сутності та призначення права в умовах сьогодення. Поява численних концепцій розуміння права підтвердила той факт, що основні зусилля вчених зосередженні на виявленні основних ознак права, розкритті аксіологічного, антропологічного, феноменологічного змісту права. Їх теоретична значущість полягає в можливості визначення природи права, генезису його різних історичних типів, а також здатності диференціювати право від неправових регуляторів суспільних відносин. Крім цього, основні концептуальні питання праворозуміння нерозривно пов'язані з тенденціями розвитку сучасної юридичної науки і, безумовно, впливають на зміст та спрямованість юридичної практики. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що науково-правова категорія праворозуміння володіє не тільки теоретичною, але і прикладною цінністю, оскільки здійснює безпосередній вплив на формування і розвиток таких структурних елементів правової системи як правові норми та принципи, правові інститути, процеси правотворення, правореалізацію тощо [1, с. 32].

Такий багатоаспектний підхід до права спрямований на дослідження глибинних основ взаємодії людини і права у сфері суспільно-правового життя. Саме тому, метою дослідження є розкриття перспектив діяльнісного підходу до права, його практичної спрямованості у розвитку юридичної науки та гуманізації юридичної практики, у першу чергу, через діяльність людини.

Право повинно втілювати найважливіші цінності людського буття. Діяльнісний підхід до проблем сучасного права нерозривно пов'язаний із антропологізацією юридичної науки та практики. Оскільки правознавство, як практична наука, за своєю природою вимагає визначеності, то на цьому рівні не тільки можливі, а й необхідні методологічні аспекти визначення права, які, не претендуючи на універсальність, слугували би певним орієнтиром для практичної юридичної діяльності [2, с. 19].

Безперечно, будь-яке наукове пізнання може бути охарактеризоване як завершене у певному сенсі, але не слід забувати, що свою повноцінність теорія набуває лише тоді, коли вона застосовується до актуальних питань практичного життя. Право не зможе стати значущим чинником упорядкування суспільних відносин, поки юридична наука, усі її галузі та напрями відповідно до особливостей свого предмета не стануть чутливими до реальних суспільних проблем, передусім інтересів громадянського суспільства.

Юриспруденція, як і будь-яка інша соціальна наука, не може бути пасивним відображенням дійсності, вона повинна досліджувати її з точки зору як суцього, так і з позицій належного, того, якою вона (правова дійсність) є та водночас може й повинна бути. Важливо лише, щоб компонент належності у праворозумінні, який завжди містить певний «метафізичний компонент», не перешкодив прикладній значущості та соціальній ефективності правового регулювання [3, с. 139].

На нашу думку, із позицій сучасного стану правової науки запровадження діяльнісного підходу в національну правову систему передбачає, насамперед, висвітлення правової проблематики у контексті суспільства в цілому, а не лише його державно-владної організації, що тільки допоможе створити можливості для більш повного функціонування всіх структурних елементів цієї системи. Тому для досягнення соціально значимого результату в системі правового регулювання стають важливими не лише норми права як зразки поведінки, а й відповідні процедури та процес реалізації правових норм, який не повинен відриватися від них, а також їх змісту [4, с. 35].

В умовах сьогодення право повинно розглядатися як продукт суспільства, насамперед взаємовідносин між соціалізованими індивідами, які набувають загальної значимості зі всіма їх публічно-владними атрибутами. Для цього зміст поняття права має бути поширеним не лише за межі «наказу держави», а й сукупності норм права як лише потенційних, хоча й загальнообов'язкових, правил поведінки в напрямі врахування певних ненормативних (діяльнісних) аспектів, які є необхідними складниками реалізації правових норм, розуміння права як специфічної соціальної реальності [5, с. 24].

На думку В.І. Андрейцева, значна частина правничих наукових досліджень зумовлена специфікою діяльності окремих правових інституцій та правоохоронних органів, створенням галузевих закладів вищої освіти, що продукують науковий аналіз такої діяльності у різних сферах забезпечення прав і свобод громадян [6, с. 38].

Таким чином, на сучасному етапі розвитку юридичної науки уявляється за доцільне використовувати не окремо взятий підхід (аксіологічний, антропологічний, діяльнісний, системний, феноменологічний, функціональний та інші) до дослідження правової дійсності, а їх певну сукупність, що сприятиме вирішенню різнопланових дослідницьких проблем.

При цьому, привертає увагу діяльнісний підхід, застосування якого поряд із системним, функціональним, іншими перевіреними практикою підходами, виявляється значною мірою актуальним, ефективним, особливо у поєднанні з іншими методологічними прийомами, таким, що дозволяє проникнути у глибину сутнісних властивостей правового явища [7, с. 35].

Поняття «діяльнісний підхід» у широкому розумінні означає, що в основу методології досліджень правових явищ покладено категорію «діяльність» як специфічну форму суспільного буття людей, яка полягає у цілеспрямованому перетворенні природної та соціальної дійсності. Такий специфічний характер діяльності дає змогу її суб'єкту вийти за межі будь-якої ситуації, вписуючи діяльність у широкий контекст суспільно-правового буття.

Таким чином, враховуючи великий спектр можливостей застосування діяльнісного підходу як «методологічного інструментарія» в контексті дослідження державно-правової дійсності, вважаємо за необхідне його включити до структури методології юриспруденції. Він є комплексною стратегією вивчення предмета сучасного правознавства, основним елементом якого є діяльнісний метод (який передбачає вивчення всіх державно-правових явищ через призму активної взаємодії суб'єкта з об'єктом), що застосовується в

поєднанні з іншими загальнонауковими та спеціальнонауковими методами. Особливою цінністю цього методологічного підходу є те, що він дозволяє зосереджуватися не тільки на праві, але й вивчати його оточення, за допомогою чого право занурюється в історію та соціум і являє собою невідокремлену частину суспільства. Його впровадження дозволить розширити рамки методологічного плюралізму, якого так потребує сучасна юридична наука.

Список використаних джерел

1. Подковенко Т. О. Антропологічний підхід до права як основа юридичної науки. *Право і суспільство*. 2015. Вип. 2. С. 32–38.
2. Козюбра М. Праворозуміння: поняття, типи та рівні. *Право України*. 2010. № 4. С. 10–21.
3. Петришин О. Проблеми соціалізації правової науки. *Право України*. 2010. № 4. С. 133–142.
4. Калюжний Р. А., Шапенко Л. О. Юриспруденція: від витоків до сучасності. *Юридичний вісник*. 2016. № 3 (40). С. 32–39.
5. Петришин О. Верховенство права в системі правового регулювання суспільних відносин. *Право України*. 2010. № 3. С. 24–36.
6. Андрейцев В. Сучасна правнича наука та освіта: на шляху до Болонського процесу. *Вища школа*. 2005. № 3. С. 36–54.
7. Гусарєв С. Д., Білозьоров Є. В. Методологічні засади використання діяльнісного підходу у сучасному правознавстві. *Актуальні проблеми юридичної освіти та науки в Україні* / За ред. Ю. С. Шемшученка. Київ, 2016. С. 31–41.

Болкун Катерина Андріївна,
здобувач ступеня вищої освіти
магістр навчально-наукового
інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Осауленко Андрій Олександрович,
доцент кафедри конституційного
права та прав людини
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Протягом останніх десятиліть в українському суспільстві відбуваються суттєві зміни у осмисленні та легітимації гендерних відносин, постійно здійснюються кроки по запровадженню інституційного механізму забезпечення